

UNIDADE 1

De diseño

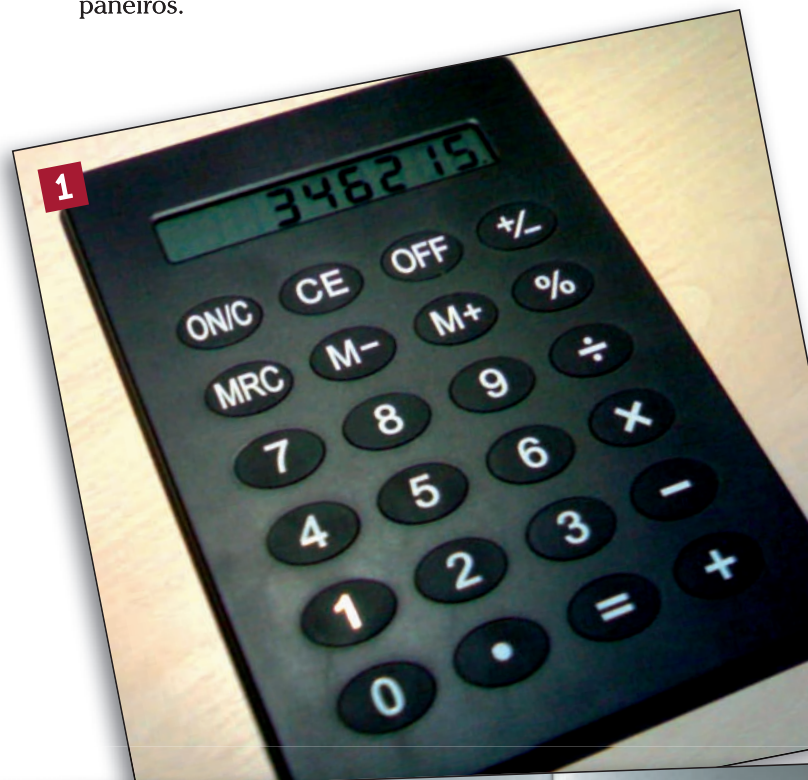
Nesta unidade imos deseñar un obxecto que solucione un problema da vida cotiá.

Para iso, imos repasar e aprender:

◆ a describir as características e o funcionamento de algo ◆ a opinar sobre obxectos ◆ os superlativos en **-ísimo/a/os/as** ◆ algúns modificadores do adxectivo: **excesivamente, demasiado...** ◆ as frases exclamativas: **que...!, que... tan/máis...!** ◆ as frases relativas con preposición ◆ a voz pasiva ◆ algúns participios irregulares ◆ empregos do indicativo e do subxuntivo en frases relativas

1. OBXECTOS SINGULARES

A. Observa estas fotografías. Coñeces os obxectos que aparecen nelas? Que cres que son e para que cres que serven? Poderías describilos? Coméntao cos teus compañeiros.

B. Agora, le o seguinte texto e descubre que son realmente os obxectos.

No ano 2007, dos 5600 inventos que se patentaron en España, 268 foron ideados en Galicia, o cal confirmou a tendencia alcista da nosa comunidade en innovación e desenvolvemento, grazas ao empeño conxunto de administracións, empresas e universidades, que conseguiron elevar a Galicia ata o quinto posto da clasificación estatal. Con todo, a invención a miúdo continúa a estar asociada á inspiración individual e a imaxe do inventor adoita representarse entre a delgada liña que separa o louco visionario do xenial creador. Talvez por iso a identidade das persoas que idearon moitos dos utensilios cos que hoxe operamos segue no anonimato dos grandes fitos da humanidade.

Así pasou, por exemplo, con Ramón Silvestre Vereá García, nado o 11 de decembro de 1833 na Estrada, e que foi o inventor da calculadora, como o testemuña a máquina conservada na sede central da IBM. O artefacto, feito de ferro e aceiro amarelo, pesa 22 quilos e foi a primeira calculadora capaz de multiplicar e dividir de maneira automática.

A mesma sorte correu Alexandre de Fistera, o inventor dun dos xogos que máis animaron as tardes de lecer de moitos rapaces: o futbolín. Convalcente nun hospital valenciano en 1936, por mor dun bombardeo, enxeñou o

Todo enxeño

novo pasatempo para que os nenos ingresados puidesen seguir gozando do fútbol, malia os seus impedimentos físicos. Tras iso, Alexandre viviu en Francia e Ecuador e, á volta, comprobou como os comerciantes valencianos patentaran o seu invento sen o seu coñecemento.

Afortunadamente, hoxe en día, a autoridade das patentes está máis protexida, polo que se salvagarda a pulsión inventiva que os galegos continúan a ter. Diso dan mostra tres obxectos pensados para contribuír á mellora da vida doméstica e cotiá da cidadanía.

José Gómez Vieites e Anxo Picón Calvo, de Ordes e Rianxo, respectivamente, crearon un dispositivo que avisa os condutores da presenza de ciclistas ou peóns, para, deste modo, evitar accidentes indesexables. Os autores aínda están a perfilar tanto a forma como a eficacia dos aparellos –un emisor para os ciclistas e outro receptor para o condutor–, que suporían un grande avance na seguridade viaria. Pola súa banda, José Muruáis, da Pontenova, centrou os seus esforzos en resolver unha cuestión doméstica: ideou un soporte para xamóns que incrementa o sabor e permite aproveitar toda a carne, deixando só o óso. A grandes males, grandes remedios.

C. Aquí tes unha serie de opinións sobre os inventos anteriores. Con cal ou cales estás máis de acordo?

1. A verdade, para min varios deles facilítannos moito a vida cotiá.

2. Parécenme alucinantes. Encóntroos superorixinais. Gústanme moito.

3. Creo que son bonitos, pero, francamente, algúns non os vexo demasiado útiles.

4. Non sei, non me acaban de convencer. Uns parécenme moi raros e outros desfasados.

5. Hai algún que non me desagrada, pero, sinceramente, hai outros que me parecen pouco prácticos.

2. QUE HORROR!

A. Vas escoitar seis conversas nas que se fala dun obxecto. Sabes a cal destes se refiren en cada caso? Márcalo.

B. Escoita de novo as conversas. Toma notas no teu caderno para saber se o valoran positivamente ou negativamente.

C. Agora, imaxina que queres comprar estas cousas. Como as pedirías nunha tenda especificando algunha das súas características?

3. QUE É?

A. Sabes a que se refiren estas descricións? Escribo.

1 É UN MOBLE **NO** **QUE** GARDAS A ROUPA E QUE NORMALMENTE TEN PORTAS.

2 É UNHA FERRAMENTA **COA** **QUE** PODES CORTAR PAPEL, TECIDO, PELO...

3 SON UNHAS SEMENTES **DAS** **QUE** SE OBTÉN ACEITE.

4 SON UNS LUGARES **AOS** **QUE** VAS VER FILMES.

5 É ALGO **CO** **QUE** TE PEITEAS.

B. Fíxate no que vai en cor verde. Que tipo de palabras son? A que palabra se refire en cada caso?

C. Observa as contraccións marcadas en vermello. Sabes que elementos contraen en cada caso? Por que cres que son necesarios os dous elementos neste tipo de construcións? Coméntao cun compañeiro e logo acláradelo co voso profesor.

D. Agora, intenta formar frases relativas a partir da información de A e B. Despois compara as túas frases coas do teu compañeiro. Fíxestelo do mesmo xeito?

A. unha peza de vestir B. cobres a cabeza con esa peza	Un chapeu é
A. un establecemento B. compras medicamentos nese lugar	Unha farmacia é
A. un tema B. hai moita polémica sobre ese tema	A clonación é
A. un lugar B. vas a ese lugar cando estás enfermo	Un ambulatorio é

4. QUE TEN OU QUE TEÑA?

A. Que diferenza hai entre estas dúas frases? Coméntao cos teus compañeiros.

Estou procurando unha secretaria que **fala** alemán.

Estou procurando unha secretaria que **fale** alemán.

B. Marca a opción correcta en cada caso.

	SI	NON
1. Sabe se existe o libro?		
A. Estou procurando un libro que ten fotos de Villariz.		
B. Estou procurando un libro que teña fotos de Villariz.		
2. Sabe se existe ese programa?		
A. Quero un programa de deseño que se poida instalar nun ordenador portátil.		
B. Quero un programa de deseño que se pode instalar nun ordenador portátil.		
3. Sabe se venden esa torta?		
A. Quero unha torta que leva chocolate e tona.		
B. Quero unha torta que leve chocolate e tona.		

5. É DE PAPEL?

Escolle un destes obxectos. Logo, o teu compañeiro vaiche facer preguntas para adivíñalo; pero ti só podes responder **si** ou **non**.

uns calcetíns	unha cadeira	un garfo
unha lámpada	unha chaqueta	unha revista
un sacarroilas	unha xerra	unha porta
unha chave	unha frixideira	un afiador

• É de papel?
o Si.

É de algodón/la/cristal/madeira/pel/papel/plástico...
Serve para + infinitivo

Frases relativas

As frases relativas serven para engadir información sobre un substantivo ou para determinalo.

- Este anel, **que pertenceu a miña avoa**, é de ouro.
- Esta é a casa **que queremos mercar**.

CON INDICATIVO OU SUBXUNTIVO

Empregamos o indicativo para referirmonos a algo cuxa identidade concreta xa coñecemos ou que polo menos sabemos que existe.

- Ola... Quería ver unha cámara **que custa** 330 €. Ensinouma vostede onte. (Sabe que a teñen e que vale 330 €)

Usamos o subxuntivo para falar de algo cuxa existencia ou identidade concreta descoñecemos.

- Ola... Quería ver unha cámara **que custe** sobre 300 €. (Non sabe se teñen cámaras deste prezo)

CON PREPOSICIÓN

Cando as frases relativas levan preposición, o artigo (**o, a, os, as**), que vai situado entre a preposición e o pronome **que**, concorda en xénero e en número coa palabra á que se refire, facendo as debidas contraccións cando corresponda.

	o	a	os	as
a	ao (ó)	á	aos (ós)	ás
con	co	coa	cos	coas
de	do	da	dos	das
en	no	na	nos	nas

- Este é o coche **no que viaxaban os meus avós**.
- É esta a chave **coa que pechaches a porta?**
- Necesito o libro **do que sacamos esta cita**.
- Os hoteis **nos que nos aloxamos** eran moi bos.
- Alí están as rapazas **das que che falei**.
- Esta é a mesa **sobre a que debuxan os nenos**.

Cando nos referimos a lugares, podemos empregar **onde** en lugar de **no/na/nos/nas que**.

- Esta é a casa **na que** nacín. = Esta é a casa **onde** nacín.

Cando nos referimos a persoas, podemos usar **quen** en lugar de **o/a/os/as que**.

- Este é o rapaz **co que** traballo. = Este é o rapaz **con quen** traballo.

Non obstante, cun referente en plural prefírese o emprego de **os/as que**.

- Estas son as rapazas **coas que** traballo.

Falar do funcionamento e das características

- **Serve para** lavar verduras.
- **Úsase para** tapar as orellas cando vai moito frío.
- **É fácil/difícil de** usar...
- **Vai/Funciona xenial/(moi) ben/(moi) mal/fatal...**

- **Vai/Funciona con pilas/electricidade/enerxía solar/gas...**
- **Engúrrase/Avariase/Rompe** con facilidade...
- **Non se engurra/se avaria/rompe...**
- (Non) **Pasa de moda**.
- **É (feito) de plástico/madeira/metal...**
- **É usado polo panadeiro/médico/pintor...**
- **É usado para comer/viaxar/durmir...**
- **Consome moito/bastante/pouco**.
- **Tómala/o/as/os cando** tes sede/fame/dor de cabeza...
- **Ocupa moito/bastante/pouco** (espazo).
- **Cabe** en calquera sitio.
- **Ten moita/pouca capacidade**.
- **Dura moito/bastante/pouco** (tempo).

Valorar

- (Eu) **Encóntroo** moi bonito.
- (Eu) **Encóntroa** moi bonita.
- (Eu) **Encóntroos** moi bonitos.
- (Eu) **Encóntroas** moi bonitas.
- (A min) **Paréceme** moi bonito/bonita.
- (A min) **Parécenme** moi bonitos/bonitas.

VALORACIÓNS NEGATIVAS

- (A min) **Non me desagrada, pero** eu non o compraría.
- **Non está mal, pero** non é o que estou procurando.
- (A min) **Non me convence./Non me acaba de convencer**.
- **A verdade, para min é excesivamente** moderno.
- É bonito, **pero, francamente/sinceramente**, non lle vexo ningunha utilidade.

FRASES EXCLAMATIVAS

- **Que** marabilla/horror!
- **Que** (cadro **tan**) orixinal! = **Que** (cadro **máis**) orixinal!

Superlativos e outros gradativos

feo	caro	rico	rápido
moi feo	moi caro	moi rico	moi rápido
feísimo	carísimo	riquísimo*	rapidísimo

* Ás veces hai cambios ortográficos: rico – riquísimo.

Para intensificar un adxectivo, na lingua coloquial, adoitamos empregar o prefixo **super-**.

- É un aparello **superpráctico**.

Con adxectivos que expresan unha grande intensidade, polo xeral non empregamos o adverbio **moi**, nin o sufixo **-ísimo**, nin o prefixo **super-**. Usamos, no seu lugar, **realmente** ou **verdadeiramente**.

- É **realmente/verdadeiramente** fantástico/horrible.

Outros gradativos:

- É **demasiado/excesivamente** rechamante.
- É **(moi) pouco*** práctico.
- É **un pouco*** caro. (= É caro)
- **Non é nada** interesante.

* Recorda que **pouco** só se emprega con adxectivos de significado positivo. **Un pouco** só se emprega con adxectivos de significado negativo.

6. ESTÁ DE MODA

A. Mira estes deseños de roupa. Que che parecen? Coméntao co teu compañeiro. Tedes os mesmos gustos? Informade o resto da clase.

- *A min estes pantalóns parécenme demasiado rechamantes. Nós os poría nunca.*
- *Pois a min encántanme, parécenme supermodernos.*

B. Responde o cuestionario sobre a roupa e a moda.

1. Cal é a túa cor favorita?
2. Sabes cales son as cores de moda desta tempada?
3. Usas roupa de deseñadores?
4. Cal é a túa marca favorita?
5. Cres que o xeito de vestir dunha persoa é reflexo da súa personalidade?
6. Canto tempo tardas en vestirti?
7. Gardas algunha peza de roupa dende hai anos? Úsala?
8. Gústache chamar a atención coa roupa?
9. Gastas moitos cartos en roupa?
10. En galego dise: "para campar, hai que rabiar". Estás de acordo?

C. Agora, comenta o cuestionario cun compañeiro. Logo, pensa que peza de roupa lle regalarías para o seu aniversario e descríbela con detalle.

- *A Nuria regalaríalle...*

7. PODES USALO NA COCIÑA?

A. Pensa nun obxecto que teña especial importancia na túa vida cotiá. Despois tenta responder mentalmente as preguntas que aparecen na folla.

B. Agora o teu compañeiro vaiche facer preguntas para adiviñar en que obxecto pensaches. Ti só podes responder si ou non.

- *Podes usalo na cociña?*
- *Non.*
- *Serve para...?*

debuxos rexistrados / registered pattern: Miriam Ocariz

É útil?
 É caro?
 Para que serve?
 Engúrrase?
 Derrámase?
 Rompe?
 Funciona con pilas/electricidade?
 Pasa de moda?
 É fácil de usar?
 Dura moito tempo?
 Ocupa moito espazo?
 Podes usalo na cociña/no salón...?
 Podes levalo enriba?
 Consome moito?

8. TES...?

A. En parellas, buscade un compañeiro que teña algunha destas cousas. Gaña a parella que consiga máis.

Alumno A

- ALGO QUE SIRVA PARA PROTEXERSE DA CHOIVA
- UNHA COUSA QUE ROMPA FACILMENTE
- UN OBXECTO QUE SIRVA PARA MIRARSE
- UNHA PEZA DE ROUPA QUE SEXA DE LA
- ALGO QUE ESTEA DE MODA

Alumno B

- UN OBXECTO QUE SIRVA PARA APAGAR O LUME
- UNHA PEZA DE ROUPA QUE SE POÑA NA CABEZA
- UN APARATO QUE FUNCIONE CON PILAS
- UNHA COUSA QUE SE ENGURRE MOITO
- ALGO QUE CAIBA NUN PETO E QUE NON SEXA ELECTRÓNICO

- *Tes algo que sirva para protexerse da choiva?*
- o *Non, síntoo.*

B. Agora presentádelle ao resto da clase os obxectos que obtivestes e convencédeos de que realmente teñen esta utilidade ou estas características.

9. DESEÑO DE ENCARGA

A. En parellas, imaxínade que o departamento de investigación e desenvolvemento dunha empresa vos ofrece a posibilidade de crear o produto que queirades, sen límites de ningún tipo. Pode ser un obxecto, un local comercial etc. Decidide que ides crear, para que serve e como é.

B. Agora explicádelles o voso proxecto aos vosos compañeiros. Cal é a idea máis orixinal?

- *Nós imos crear unha pílula que sirva para ter máis memoria e coa que poidamos aprender galego nunha semana.*

10. SOLUCIÓN PARA TODOS

A. Estas tres persoas teñen algúns problemas prácticos na súa vida cotiá. Pásache algo parecido? Tes outros problemas? Coméntao cos teus compañeiros.

1. Para o mes vou abrir unha tenda de aparatos electrónicos no centro. O deseño do interior da tenda é moi moderno, como de ciencia ficción. O que non teño claro é como vai ser o uniforme dos vendedores e dos técnicos. Só sei que quero que sexan moi modernos, abraiantes...

2. Eu teño moi pouca memoria e sempre perdo todo. As chaves da miña casa, por exemplo, pérdoas cada dous por tres. Ata agora non era un problema porque os meus amigos e veciños tiñan unha copia e sempre estaban cerca para botarme unha man, pero acabo de trasladarme a unha vila onde non coñezo a ninguén.

3. Eu cando estou durmindo non soporto escoitar ningún tipo de ruído, nin o máis mínimo, así que sempre poño tapóns. O problema é que pola mañá nunca escoito o despertador e sempre chego tarde ao traballo. O meu xefe xa empeza a estar farto.

- *Pois eu teño problemas para atopar os CD. Teño unha chea deles e nunca atopo o que quero.*
- o *Pois a min pásame o mesmo cos calcetíns porque cando saen da lavadora sempre falta un, teño os caixóns cheos de calcetíns desemparellados e...*

B. En parellas, decidide que problema queredes resolver (un dos anteriores ou calquera outro) e deseñade un obxecto ou aparello que o solucione. Como se chama? Como é? Para que serve? A quen vai dirixido? Podedes debuxalo?

C. Agora presentádelle o voso invento ao resto da clase. Cal é o deseño máis útil?

- *A nosa proposta chámase... É un aparello co que se pode...*

11. MODA GALEGA

A. Le o seguinte texto sobre a historia da moda galega. Logo comenta co compañeiro se coñecías algúns aspectos da información referida.

De Adolfo Domínguez a Marta Montoto

A comezos dos anos oitenta, a moda galega comezou a facerse notar con voz propia. Nun período en que a alta costura foi desprazada polo prêt-à-porter, os traballos de Adolfo Domínguez e Roberto Verino comezábanse a consolidar na Pasarela Cibeles e a as súas tendas contabilizaban unha importante facturación no estranxeiro. O primeiro, Adolfo Domínguez, naceu na Pobra de Trives en 1951 e, a comezos dos setenta, fíxose cargo da tenda de moda do seu pai en Ourense. A partir dese momento iniciou unha carreira de éxito, que, alén da expansión comercial, se caracterizou polo seu estilo propio e funcional e por facer célebre a frase “a engurra é bela”.

Roberto Verino (Manuel Roberto Mariño) conservou a referencia ás súas orixes (Verín) no seu nome artístico. Segundo el, homenaxe á tradición medieval que designaba os artistas conforme ao lugar do que proviñan. Tamén partiu do negocio familiar en Ourense, en 1982 creou a súa primeira colección e dous anos máis tarde presentaba os seus deseños na Pasarela Cibeles. Como Adolfo Domínguez, a súa liña caracterízase por unha estilo moi concreto no que priman a calidade, a funcionalidade e a coherencia de todos os seus produtos.

Ambos puxeron os cimentos da importante industria téxtil galega, pero a principal revolución veu do grupo Inditex, creado por Amancio Ortega, e que integra as marcas Zara, Massimo Dutti, Pull and Bear, Bershka e Stradivarius. As características máis innovadoras radican en que, sen seguir unha liña de creación autorial, como a dos devanditos modistos, creou un sistema de produción e distribución que permite dar unha reposta inmediata aos gustos e necesidades do consumidor a uns prezos asequibles.

Con todo, a moda de autor continúa a gozar dunha saúde excelente, como se comprobou en 2009 na Pasarela Cibeles coa coincidencia nunha mesma cita de catro deseñadores galegos: José Castro, Kina Fernández, María Barros e Marta Montoto. A xuventude destas últimas, nadas en 1980 e 1985, indica o excelente presente e futuro da moda galega.

B. Tes algunha peza de roupa dalgunha marca galega?

